

په اروپا کی دافغان پناهندگانو دټولنو فدراسیون فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا

گرامیداشت از صدمین سالگرد و خاطرۀ استقلال ۱۹۱۹ و جنبش امانی

استرداد استقلال سیاسی افغانستان از بریتانیای استعمارگرکه سرزمین های بیشماری را به زور اسلحه عصری و نیرنگهای استعماری تحت کنترل خود داشت و به گفته خود انگلیسها آفتاب در سرزمین اش غروب نمیکرد، محصول گام شجاعانه شاه جوان امان الله خان بود. شاه امان الله با تشکیل لویه جرگه از مردم افغانستان خواستار آن شد تا از تصمیم او مبنی بر استرداد استقلال سیاسی افغانستان پشتیبانی کنند. مردم افغانستان که از امیران تابع انگلیس به ستوه آمده و خواستار استقلال بودند، با تقدیم جان و مال برای استرداد استقلال وطن عزیز خویش، از شاه جوان پشتیبانی کردند. نیروی مردم تحت ذعامت شاه امان الله در جنگ استقلال پیروز شد و استمارگران بریتانیایی را مجبور به برسمیت شناختن استقلال افغانستان ساخت. این رویداد تاریخی صفحه زرینی را در تاریخ معاصر افغانستان تشکیل میدهد.

به تعقیب کسب استقلال افغانستان شاه امان الله به همکاری عده ای از یارانش که ریشه در جنبش مشروطه خواهی افغانستان داشته و یا متمایل به ترقی و تعالی کشورشان بودند، آغاز نمود به پیاده کردن اصلاحات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در افغانستان. هدف اصلاحات امانی سوق افغانستان بطرف مدرنیته (عصری شدن) بود. پیش کسوتان جنبش امانی آرزو داشتند با دست زدن به این اصلاحات نخستین گام ها را برای قرار گرفتن افغانستان در جایگاه مناسبی در ردیف کشور های پیشرفته، بردارند. شالوده یک جامعه مدرن بر قانون اساسی گذاشته میشود. قانون اساسی که تحت رهبری شاه امان الله برای افغانستان تهیه شد، "نظامنامه اساسی دولت شاهی افغانستان" بود. این نخستین قانون اساسی افغانستان در سال ۱۹۲۳ تدوین و تصویب گردیده بعد از توشیح به مرحله اجرا در آمد. به تعقیب آن سایر قوانین که به نام نظامنامه ها یاد میشدند چوکات حقوقی ریفورمهای متعدد، در ساحات مختلف را پی ریزی نمودند.

"نظامنامه اساسی دولت شاهی افغانستان" بردگی و کنیزی را در افغانستان لغو نمود، حقوق و آزادی های اساسی اتباع را تضمین کرد، مساوات حقوق تمام اتباع افغانستان (بشمول زنان) را تسجیل نمود، قوای ثلاثه را از هم تفکیک کرده و ساحه صلاحیت قوه اجراییه را در چوکات قانون محدود ساخت. روابط بین المللی افغانستان بعد از استقلال توسعه بی سابقه یافت. سفر هیأت افغانستان تحت رهبری شاه امان الله به اروپا نقش مهمی در معرفی افغانستان به دول و مردم اروپا و کسب توجه اروپائیان به تحولات در این کشور داشت. معارف از توجه خاص شاه برخوردار بود و در دهه امانی (۱۹۲۹-۱۹۱۹) در کابل و ولایات با وسعت بیسابقه ترویج شد. نهضت نسوان تحت رهبری ملکه ثریا نخستین زمینه رشد و درخشش برای زنان افغانستان در تاریخ معاصر افغانستان بود. اصلاحات فوق الذکر بخاطر وسعت و سرعت تطبیق آن در تاریخ بنام جنبش امانی یاد میگردد. صرف نظر از عجله در تطبیق برخی اصلاحات فرهنگی، میتوان گفت که در مجموع دوره دهساله جنبش امانی هم صفحات زرینی از تاریخ افغانستان را تشکیل میدهند.

دوره امانی تنها دوره ای بود که در آن علاوه برصیانت و استفاده مؤثر از استقلال سیاسی کشور برای تأمین استقلال اقتصادی، انکشاف معارف و ارتقای دانش جوانان تا سطح خودآگاهی ملی کار با نقشه و دوامدار صورت میگرفت. شاه بخصوص قبل از سفرش به اروپا از محبوبیت خاصی در میان مردم افغانستان برخوردار بود. با داشتن چنین اوصاف رژیم امانی خارجشم استعمار انگیس در منطقه و منبع امید برای خلقهای در بند هندوستان، بخصوص قبایل آنطرف خط فرضی دیورند بود. ادامه کار این رژیم

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: د لیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالې د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

خطری بود برای منافع دولت انگلیس در هند برتانوی. انگلیسها رجوع نمودند به توطئه برای براندازی رژیم امانی. این توطئه ها که همزمان با سفر هیأت افغانی تحت رهبری شاه و ملکه به اروپا با تبلیغات زهر آگین آغاز گردید، بنابراین سوادی مردم افغانستان و استفاده انگلیسها از عناصر نفوذی شان که در لباس روحانی بین مردم تعبیه شده بودند، سرانجام انگلیسها قادر به خاتمه دادن به این دوره مبتنی بر استقلال و ترقیخواهی در افغانستان گردیدند. حوادث ناگواری که از سقوط رژیم امانی بدینسو در وطن ما اتفاق افتاد، علاوه بر عقب راندن پیشرفتهای حاصله در دوره امانی نقض و حتی حذف مکرر استقلال کشور را در پی داشت. متأسفانه دوره امانی در افغانستان دیگر تکرار نشد. از همین رو استرداد استقلال افغانستان در ۱۹۱۹ و اصلاحات ترقیخواهانه دوره امانی در اذهان مردم به یک الگوی پسندیده و یک خاطره فراموش ناشدنی مبدل شده است.

فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا (فارو) از تأسیس خویش بدینسو هر سال به بزرگداشت از خاطره استرداد استقلال سیاسی کشور در ۱۹ اگست ۱۹۱۹ و یابود از دوره دهساله مبتنی بر استقلال و اصلاحات ترقیخواهانه متعاقب آن، میپردازد. هیأت مدیره فارو در چندین کنفرانس سالانه خویش افتخار میزبانی از مرحوم شهزاده احسان الله و خانم شان مرحومه لیلا طرزی و شاهدخت هندیه د افغانستان دختر شاه امان الله را داشته است. کنفرانس امسال فارو که بتاريخ ۱۹ اکتوبر ۲۰۱۹ در کشور هالند برگزار میگردد، به بزرگداشت از صدمین سالگرد خاطره پُر افتخار کسب استقلال در ۱۹۱۹ و اصلاحات ترقیخواهانه امانی اختصاص یافته است. امید بتوانیم از این طریق به تقویت عنعنۀ استقلال خواهی مردم افغانستان و تشدید حس ترقیخواهی در میان نسل جوان این کشور، سهمی ولو کوچک ادا کرده باشیم.

هیأت مدیره فدراسیون سازمانهای

پناهندگان افغان در اروپا (فارو)

FAROE, P.O. Box 707 2300 AS Leiden, The Netherlands. www.afghandiaspora.org, www.faroe.info

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرو مخکي په څیر و لولئ

د پانو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلېکنې د لېکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولئ